

СЕКЦІЯ 1.
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

*Албул С. В.,
Перший проректор Одеського державного
університету внутрішніх справ, к. ю. н., доцент*

**ДО ПИТАННЯ АКТУАЛІЗАЦІЇ НАПРЯМІВ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ
НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ**

Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів завдає значної шкоди не тільки здоров'ю населення та генофонду нації, але є також реальною та серйозною загрозою національній безпеці будь-якої держави. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про основи національної безпеки України», на сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві є: у сфері державної безпеки – можливість незаконного ввезення в країну наркотичних засобів; у соціальній та гуманітарній сферах – поширення наркоманії [3, с. 36].

Держава приділяє значну увагу питанням протидії наркозлочинності. Це підтверджується наявністю цілого блоку антинаркотичного законодавства, який складають, зокрема Закони України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» [6], «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» [8], «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зловживання ними» [5] тощо. Отже, на нашу думку, основними напрямками державної політики з питань національної безпеки України є: зосередження ресурсів і посилення координації діяльності правоохоронних органів України для боротьби з наркозлочинністю.

Без перебільшення, проблема протидії наркозлочинності є однією з найгостріших соціальних і правових проблем України на початку ХХІ століття. За даними кримінальної статистики, питома вага наркозлочинів протягом останніх п'яти років коливається у межах 13,4–15,4% від загальної кількості злочинів. Лише у 2017 році органами протидії наркозлочинності Національної поліції виявлено понад 28000 фактів незаконного обігу наркотиків (у 2016 – 22000). Задokumentовано 4448

фактів збуту наркотичних засобів та психотропних речовин (у 2016 – 1907). Знешкоджено 588 наркопритонів (у 2016 – 449), 51 міжнародний канал надходження наркотиків (у 2016 – 5) та 113 нарколабораторій (у 2016 – 95). З незаконного обігу вилучено 3,6 т канабісу, 373,4 кг макової соломи, 11,3 кг опію, 16,8 кг амфітаміну, 3,2 кг метадону.

Будучи досить вигідним з майнової точки зору промислом, незаконний обіг наркотиків визнається суспільно небезпечним та злочинним більшістю країн світового співтовариства, а у багатьох державах його окремі прояви розцінюються як тяжкі та особливо тяжкі злочини [2, с. 19]. Особлива небезпека полягає у тому, що особи цього кола об'єднуються у суворо упорядковану систему, що представляє собою організовані групи або злочинні організації. У процесі функціонування подібні групи та угруповання контролюють осіб, які самостійно вчиняли злочини, пов'язані з наркотиками, та встановлюють міцні організаційні зв'язки між собою, а також монополізують обіг наркотиків на значних територіях. Крім того, вони проникають за межі державних кордонів з метою вчинення незаконного обігу наркотиків, що призводить, крім усього іншого, ще до міжнаціональних та міжнародних конфліктів. Таким чином, незаконний обіг наркотиків руйнує економіку, соціальну сферу, підвищує рівень злочинності, руйнує моральні підвалини суспільства, вражає своїм негативним впливом молодь, провокує конфлікти [1, с. 631].

Серед основних завдань, які стоять перед Національною поліцією України та закріплені на законодавчому рівні, протидія злочинності займає особливе місце [7]. Одним з найдієвіших засобів у протидії злочинності, яким «озброєна» Національна поліція, є оперативнорозшукова діяльність [4, с. 29; 9]. Разом із тим, сучасна наркозлочинність постійно видозмінюється, використовує сучасні технічні засоби маскування та протидії правоохоронним органам. Все це, за нашим переконанням, обумовлює необхідність ґрунтовних наукових розробок, які були б орієнтовані, перш за все, на потреби практики.

Детальне знання стратегічної ситуації, можливих сценаріїв її розвитку, прогнозування виникнення загроз з боку наркозлочинності створюють передумови для визначення національних інтересів; розвитку необхідної політики внутрішньої безпеки; уточнення завдань правоохоронних органів; розробки загальної стратегії та необхідного плану дій.

За нашим переконанням, на сьогодні нагально необхідні науково обґрунтовані підходи до вирішення завдань, які стоять перед Національною поліцією, та подальші дослідження в галузі оперативно-

розшукової діяльності, які б сприяли забезпеченню своєчасного виявлення, припинення та розслідування наркозлочинів. Такі наукові дослідження питань протидії наркозлочинності мають бути спрямовані на вирішення проблем щодо:

- протидії розповсюдженню наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів з використанням мережі Інтернет (виявлення та блокування сайтів та окремих сторінок у соціальних мережах, месенджерах; блокування злочинного контенту; використання анонімайзерів, VPN-з'єднань, TOR-браузерів, як засобів доступу до Інтернет-ресурсів; моніторинг історії браузерівтощо);

- протидії незаконним посівам та вирощуванню наркосировини (виявлення незаконних посівів; використання аеророзвідки);

- протидії витоку наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів з об'єктів легального обігу (зокрема, «аптечної» наркоманії);

- протидії злочинній діяльності нелегальних нарколабораторій;

- протидії «відмиванню» коштів, здобутих злочинних шляхом (зокрема, використання цифрових платіжних платформ та криптовалют у механізмі вчинення незаконного збуту наркотиків);

- тактико-технічного забезпечення протидії наркозлочинності;

- забезпечення взаємодії з населенням та державними, громадськими організаціями у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та запобігання поширенню наркоманії;

- міжнародного співробітництва з питань організації протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та проблем поширення наркоманії.

Література

1. Албул С. В. Оперативно-розшукова характеристика злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та її значення у протидії злочинності // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. Вип. 55/ Відп. за вип. В. О. Туляков. – Одеса: Юрид. л-ра, 2010. – С. 628-633.

2. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення: коментар до Розділу XIII Кримінального кодексу України / С. В. Албул, А. М. Бабенко, О. А. Гритенко, В. Я. Конопельський, І. М. Чекмарьова; за заг. ред. д.ю.н., генерала поліції третього рангу І.П. Катеринчука. – Одеса: ОДУВС, 2018. – 124 с.

3. Никифорчук Д. Й. Оперативно-розшукові засади боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів : монографія / Д.Й. Никифорчук. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2005. – 300 с.

4. Основи оперативно-розшукової діяльності : навчальний посібник / С. В. Албул, С. В. Андрусенко, Р.В. Мукоїда, Д.О. Ноздрін: за заг. ред. С. В. Албула. – Одеса : ОДУВС, 2016. – 270 с.

5. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зловживання ними : Закон України від 15 лютого 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 10. – С. 62.

6. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України : Закон України від 15 лютого 1995 року № 60/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 10. – Ст. 60.

7. Про Національну поліцію [Електронний ресурс] : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

8. Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів : Закон України від 15 лютого 1995 року № 60/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 10. – С. 60.

9. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 18. 02. 1992 р. № 2135-XII із змін., внес. згідно із Законами України: за станом на 19. 11. 2012 р. № 3412-17. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

Назим Алиев,
*главный редактор журнала, начальник Академии
Полиции, доктор философии по праву, Азербайджан*

ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНИЯ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИМИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ В СФЕРЕ НЕЗАКОННОГО ОБОРОТА НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ И МЕРЫ ИХ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ

Проблема наркотиков сейчас является как никогда актуальной. Мировое сообщество вступило в XXI век с множеством неразрешенных проблем глобального характера, среди которых особое место занимают наркомагия и наркопреступность. Глобализация мировой экономики и информационного пространства, интеграционные про-